

ئامېرىكا «ئۆزەك ئۇرۇشى» ئارقىلىق خىتاينىڭ ئەتراپىغا تېخنىكا توسىمىسى ياساۋاتىدۇ

مەنبە: AA / TRT

خىتاي-ئامېرىكا توقۇنۇشى «ئۆزەك ئۇرۇشى» بىلەن يۇقىرى پەللىگە يەتتى

خىتاي

522

مىليارد دوللار

2021-يىلى
ئۆزەك ئېكسپورتى

ئامېرىكا

53

مىليارد دوللار

(7-ئورۇندا)

يەرشارى ئۆزەك
مەبلەغى كۈچەيدى
(مىليارد دوللار)

106 2018

103 2019

113 2020

154 2021

190 2022 (تەخمىنەن)

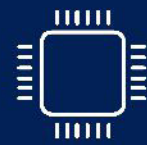
ئامېرىكا ئۆزەك كەسىپىگە جەمئىي

52.7

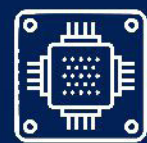
مىليارد دوللار مەبلەغ سالغان

بايدىن 8- ئايندا ئۆزەك كەسىپىگە
52.7 مىليارد دوللارلىق مەبلەغ

سېلىش تۈزۈمى تەستىقلىدى

ئۆزەك- دۇنيادا ئەڭ كۆپ
ئېكسپورت قىلىنىدىغان
4-مەھسۇلات

ئۆزەك كىرىسى
سەۋەبىدىن خەلقئارا
ئاپتوماتىك ئۈسكۈنىلەر
ساھەسى ئېغىر
دەرىجىدە قىستالدى

يېرىم ئۆتكۈزگۈچ ئۆزەك ۋە توپلاشتۇرۇلغان توك يولى كومپيۇتېردىن ئەقلىي ئىقتىدارلىق تېلېفونغىچە ، ئايروپىلاندىن ئېلېكترونلۇق ماشىنىغىچە ، ئائىلە بۇيۇملىرىدىن تارتىپ ھەربىي قاتتىق دېتاللارغىچە بولغان نۇرغۇن تېخنىكىنىڭ ئاساسى بولۇپ ، ئامېرىكا بىلەن خىتاي ئوتتۇرىسىدىكى كۈنسېرى كۈچىيىۋاتقان ئىقتىسادىي ۋە جۇغراپىيىلىك ئىستراتېگىيىلىك رىقابەتنىڭ ئالدىنقى سېپىگە ئايلاندى .

ئامېرىكا ھۆكۈمىتى 8 - ئايدا ماقۇللانغان ۋە يولغا قويۇلغان «ئۆزەك ۋە ئىلىم - پەن قانۇنى»غا ئاساسەن ، بېيجىڭنىڭ بۇ ساھەدىكى تېخنىكا ئىقتىدارىنى چەكلەش مۇددىئاسىنى ئېنىق ئوتتۇرىغا قويدى .

ئامېرىكا سودا مىنىستىرلىقى سانائەت ۋە بىخەتەرلىك ئىدارىسى 7 - ئۆكتەبىر خىتاينىڭ ئەڭ چوڭ ئىچكى ساقلىغۇچ ئۆزىكى ئىشلەپچىقارغۇچى ياڭزىي ئىچكى ساقلىغۇچ تېخنىكىسى ۋە ئەڭ چوڭ يېرىم ئۆتكۈزگۈچ قاتتىق دېتال ئىشلەپچىقارغۇچى **Naura** تېخنىكا گۇرۇھى قاتارلىق 31 شىركەت ۋە ئورگاننىڭ ئېكسپورتىنى كونترول قىلىدىغانلىقىنى ئېيتتى .

ئامېرىكا بۇ تەكشۈرۈش تىزىملىكىدىكى شىركەتلەرنىڭ ئىشلەپچىقارغان مەھسۇلاتلىرىنى ئامېرىكىنىڭ دۆلەت بىخەتەرلىكىگە زىيان يەتكۈزۈشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش مەقسىتىدە چەكلەنگەن بولۇپ ، ئەگەر ئۇلار ۋاشىنگتوننىڭ تەكشۈرۈش تەلپىگە ماسلاشمىسا ، «ئېكسپورت چەكلەش قارا تىزىملىكى»گە كىرگۈزۈلىدۇ .

ئامېرىكا ھۆكۈمىتى ئىلگىرى خىتاي تېلېگراف ئۈسكۈنىلىرى ئىشلەپچىقارغۇچى خۇاۋېي ۋە مىكرو ئۆزەك ئىشلەپچىقارغۇچى خەلقئارا يېرىم ئۆتكۈزگۈچ ئىشلەپچىقىرىش شىركىتى (SMIC) نى ئېكسپورتىنى چەكلەش تىزىملىكىگە كىرگۈزگەن . ۋاشىنگتون يەنە ئامېرىكا ئۆزەك ئىشلەپچىقارغۇچى **Nvidia** ۋە **AMD** دىن خىتايغا ئېكسپورت قىلىش ئۈچۈن بىر قىسىم ئالىي دەرىجىلىك ئۆزەكلەر توغرىسىدا ئىجازەت ئېلىشنى تەلەپ قىلىپ ، بۇ ساھەنى قىسمەن چەكلىدى .

تېخنىكا توسۇقى

يېڭى چەكلىمىلەر پۈتكۈل كەسىپنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ئومۇمىيۈزلۈك چەكلەش سىنىقى دەپ قارالدى. يېڭىدىن يولغا قويۇلغان ئىجازەتنامە بىلەن 16 نانومېتىر، 14 نانومېتىر ۋە كىچىكرەك بىر تەرەپ قىلغۇچ توك يولى، 18 نانومېتىر ۋە كىچىكرەك ئىچكى ساقلغۇچ ئۆزىكى ۋە 128 ۋە تېخىمۇ كۆپ قاتلاملىق NAND چاقماق ساقلغۇچ ئۆزىكى كونترول قىلىنىدۇ. بۇنىڭدىن باشقا، ئۆزەك ئىشلەپچىقىرىش ئۈچۈن كېرەكلىك ماتېرىيال، ماشىنا ۋە ئۈسكۈنىلەرنى خىتايغا ئېكسپورت قىلىش ئىجازەتنامىسى تەلەپ قىلىنىدۇ.

يېرىم ئۆتكۈزگۈچ مىكرو توك يولىنىڭ چوڭ - كىچىكلىكىنى ئازايتىش — بىر تەرەپ قىلىش ئىقتىدارىنى ئاشۇرۇش ۋە ئېنېرگىيە ئېھتىياجىنى تۆۋەنلىتىشنى كۆرسىتىدۇ. شۇڭا، تېخىمۇ يۇقىرى ئىقتىدارلىق ئۆزەكلەرنى بىرلەشتۈرگەن بىر تەرەپ قىلغۇچلار بىلەن تېخىمۇ ئىلغار ئەقلىي ئىقتىدارلىق ئۈسكۈنىلەر ۋە قاتتىق دېتاللارنى ئىشلەپچىقارغىلى بولىدۇ.

خىتاينىڭ سۈنئىي ئىدراك ۋە دەرىجىدىن تاشقىرى كومپيۇتېرنى تەرەققىي قىلدۇرۇشنىڭ ئالدىنى ئېلىشنى مەقسەت قىلغان چەكلىمىلەر، ئىلغار مىكرو ئۆزەكلەر ۋە ئارمىيەدە ئىشلىتىشكە بولىدىغان يۇقىرى سىغىملىق توپلاشتۇرۇلغان توك يولى ياساشنىڭ ئالدىنى ئېلىشنى مەقسەت قىلغان بولۇپ، ئامېرىكىنىڭ بۇ ساھەدىكى تېخنىكا ئەۋزەللىكىنى ساقلاپ قېلىشنى مەقسەت قىلىدۇ.

ئامېرىكا پۇقرالىرىنىڭ خىتايدا ئىشلىشى ئۈچۈن «ئىجازەتنامە» تەلەپ قىلىنىدۇ

يېڭى چەكلىمىلەر بولسا ئامېرىكا پۇقرالىرىنىڭ خىتايدىكى ئۆزەك كەسىپدە ئىشلىشى ئۈچۈن «ئىجازەتنامە» تەلەپ قىلىنىدۇ. خىتايدا يۇقىرى تېخنىكىلىق ئۆزەك ئىشلەپچىقىرىدىغان شىركەتلەردە ئىشلەيدىغان ئامېرىكىلىقلار، ئامېرىكىنىڭ سىرتىدا يادرو ۋە بىئولوگىيەلىك قورال ۋە باشقۇرۇلدىغان بومبا ئېچىش پروگراممىسىدا ئىشلەيدىغانلارمۇ تەكشۈرۈلىدۇ.

كۆپ يىللار مابەينىدە يەر شارى ئۆزەك سانائىتىنىڭ بىرلىشىشى ۋە

نۇرغۇن ئامېرىكا شىركەتلىرىنىڭ ئۆزەكلىرىنى ئىشلەپچىقىرىشى نەتىجىسىدە ، نۇرغۇن ئامېرىكىلىق ئالىم ۋە ئىنژېنېرلار ئەمگەك كۈچلىرىنىڭ مۇھىم تەركىبىي قىسمىغا ئايلاندى .

يېڭى بەلگىلىمىدىن كېيىن ، ئامېرىكا پۇقرالىرىنىڭ خىتايدىكى خىزمىتىدىن ئايرىلىشى كېرەكلىكى مۆلچەرلەندى . خەۋەر قىلىنىشىچە ، ئېكسپورتنى كونترول قىلىش تىزىملىكىدىكى ياڭزى ئەستە ساقلاش تېخنىكىسى ۋە Naura تېخنىكا گورۇھىدىكى ئامېرىكىلىق خىزمەتچىلەرنىڭ خىزمىتىدىن ئىستىپا بېرىشى كېرەكلىكى ئۇقتۇرۇلغان .

خىتاينىڭ خەلقئارا ئادەم كۈچى بايلىقىغا ئېرىشىشىگە توسالغۇ بولىدىغانلىقى مۆلچەرلەنگەن بۇ بەلگىلىمە ئۆزەك كەسىپدە يېڭىلىق يارىتىشقا بۇزغۇنچىلىق قىلىدۇ - ئەلۋەتتە .

ئامېرىكا تېخنىكا ئەۋزەللىكىدىن ئايرىلىپ قېلىشنى خالىمايدۇ

ئامېرىكا ئۆزى باشلامچى بولغان ئۆزەك كەسىپنى خىتاي بىلەن بولغان تېخنىكا رىقابىتىدىكى «قىزىل سىزىق» دەپ قارايدۇ ، شۇنداقلا 5G ئالاقە ئۇل ئەسلىھەلىرىگە ئوخشاش ئەۋزەللىكىنى يوقىتىشنى خالىمايدۇ .

بۈگۈنكى كۈندە كەڭ كۆلەمدە ئىشلىتىلگەن ئۆزەك ۋە توپلاشتۇرۇلغان توك يولى ئالدىنقى ئەسىرنىڭ 70 - يىللىرىدا ئامېرىكىنىڭ كىرىمىنى جىلغىسىدا ئىشلەپچىقىرىلغان بولۇپ ، ئامېرىكا لايىھەلەش ، ئىشلەپچىقىرىش ۋە سېتىش جەھەتتە دۇنيادا ئالدىنقى قاتاردا تۇرىدىغان دۆلەت . لايىھەلەش ۋە سېتىش جەھەتتە بۇ دۆلەت يەنىلا دۇنيادىكى ئەڭ چوڭ ئۆلۈشنى ئىگىلەيدۇ .

پۈتكۈل يەرشارى ئۆزەك سىستېمىسىدىن ئېلىپ ئېيتقاندا ، ئامېرىكا يەنىلا بۇ ساھەدىكى ئەڭ چوڭ ئارتىس . دۇنيادىكى ئالدىنقى قاتاردا تۇرىدىغان ئۆزەك ئاچقۇچچىلار ، بولۇپمۇ ئىنتېل ، كۇۋالكوم ، Micron ، AMD ، Nvidia ۋە قوللىنىشچان ماتېرىياللار ، لام تەتقىقاتى ۋە KLA قاتارلىق قاتتىق دېتاللار يەنىلا ئامېرىكىنىڭ ئالدىنقى قاتاردىكى شىركەتلەر تەرىپىدىن ئىشلەپچىقىرىلىدۇ .

ئامېرىكا يېرىم ئۆتكۈزگۈچ سانائىتى جەمئىيىتىنىڭ سانلىق مەلۇماتلىرىغا قارىغاندا، 2022 - يىلى 555 مىليارد 900 مىليون دوللارغا يەتكەن يەر شارى ئۆزەك سېتىشنىڭ %46 نى ئامېرىكا شىركەتلىرى ئىشلەپچىقارغان. ئامېرىكىدىن قالسا كورېيە %21، ياپونىيە ۋە ياۋروپا دۆلەتلىرى %9، تەيۋەن %8، خىتاي %7.

ئەمما، ئامېرىكىنىڭ ئىشلەپچىقىرىش ساھەسىدىكى نىسبىتى تەدرىجىي تۆۋەنلەۋاتىدۇ. ئالدىنقى ئەسىرنىڭ 90 - يىللىرىنىڭ بېشىدا %37 بولغان ئىشلەپچىقىرىش نىسبىتى بۈگۈنكى كۈندە %12 كە چۈشۈپ قالدى. ئىشلەپچىقىرىشنىڭ كۆپىنچىسى چەتئەلدىكى ھەمكارلىق بىلەن ئېلىپ بېرىلىدۇ.

ئاسىيانىڭ ئۆزەك ئىشلەپ چىقىرىشتا كۆپ ئۆلۈشى بار

يەر شارىلىشىش بىلەن، ئامېرىكا شىركەتلىرى ئىشلەپچىقىرىشنى چەتئەلدىكى ھۆددىگەرلەرگە ھۆددىگە بەرگەنلىكتىن، ئۆزەك زاۋۇتى ئاسىيا دۆلەتلىرىگە يۆتكەلدى. ياپونىيە، سىنگاپور، تەيۋەن، كورېيە ۋە ئاخىرىدا خىتاي ياسىمىچىلىقتا كۆرۈنەرلىك كۈچكە ئېرىشتى.

بازار تەتقىقات شىركىتى Trendforce نىڭ 2022 - يىلدىكى سانلىق مەلۇماتلىرىغا قارىغاندا، تەيۋەن شىركەتلىرىنىڭ دۇنيا ئىشلەپچىقىرىشتا ئىگىلىگەن نىسبىتى ئەڭ چوڭ بولۇپ، %66 نى، تەيۋەندىن قالسا جەنۇبىي كورېيە %17 نى، خىتاي %8 نى، ئامېرىكا ۋە باشقا دۆلەتلەردىكى شىركەتلەر %9 نى ئىگىلەيدۇ.

يەرشارى ئىشلەپچىقىرىشنىڭ تۆتتىن ئۈچ قىسمى جۇغراپىيىلىك جەھەتتىن تەيۋەن، كورېيە ۋە خىتايغا مەركەزلەشكەن.

«ئۆزەك ۋە ئىلىم - پەن قانۇنى»

ۋاشىنگتون ئىشلەپچىقىرىشتىكى ئۆلۈشىنى ئاشۇرۇش، تەمىنلەش بازىرىدىكى قالايمىقانچىلىقنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە دۇنيا بازىرىنى كونترول قىلىشنى ئىنتايىن مۇھىم دەپ قارايدۇ.

7 - ئاينىڭ 27 - كۈنىدىن 28 - كۈنى ئامېرىكا پارلامېنتى ئۆزەك ياساش كەسىپىگە 280 مىليارد دوللار ياردەم قىلىشنى پىلانلىغان «ئۆزەك ۋە ئىلىم - پەن قانۇنى» نى ماقۇللىدى.

ئامېرىكا پرېزىدېنتى جوۋ بايدىن 9 - ئاۋغۇست ئىمزالىغان بۇ قانۇن دۆلەتتە يېرىم ئۆتكۈزگۈچ ئىشلەپچىقىرىشنى ئاشۇرۇشنى مەقسەت قىلىدۇ.

بۇ قانۇن يېرىم ئۆتكۈزگۈچ ياساشقا تەخمىنەن 52 مىليارد دوللار تولۇقلىما، شۇنداقلا يېرىم ئۆتكۈزگۈچ زاۋۇتى قۇرۇشقا ئىلھام بېرىش ئۈچۈن تۆت يىلدا %25 باج كېمەيتىشنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

بۇ قانۇن رىغبەتلەندۈرۈش پۇرسىتىدىن پايدىلىنىپ، خىتايدىكى ئىشلەپچىقىرىش ئەسلىھەلىرىنىڭ تېخنىكا ئىقتىدارىنى تەرەققىي قىلدۇرماسلىقىنى تەلەپ قىلىدىغان شىركەتلەردىن بېيجىڭنىڭ بۇ ساھەدىكى تەسىرىنى چەكلەش نىشانىنى كۆرسىتىپ بېرىدۇ.

خىتاينىڭ ئىنكاسى قانداق بولىدۇ؟

خىتاي تېخى ئامېرىكىنىڭ چەكلەش بەلگىلىمىلىرىگە قارشى كۈنكۈرەت تەدبىر قوللانمىدى. گەرچە بۇ چەكلەمىلەر ھازىر قىسقا ۋە ئوتتۇرا مەزگىلدە تېخنىكا جەھەتتە تۆۋەن سەۋىيىدە ئىشلەپچىقىرىۋاتقان خىتاي شىركەتلىرىنىڭ ئىقتىدارىغا تەسىر كۆرسىتەلمىسىمۇ، ئەمما ئۇلارنىڭ دۆلەتنىڭ بۇ ساھەدە ئۆز - ئۆزىگە تايىنىشتەك ئۇزۇن مۇددەتلىك نىشانغا زەربە بېرىشىدىن ئۈمىد بار. تېخنىكا بولسا، يەنە بىر تەرەپتىن، بۇ نىشانغا بولغان ھەرىكەتلەندۈرگۈچ كۈچنى ئاشۇرىدۇ.

تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىكىنىڭ باياناتچىسى ماۋ نىڭ ئامېرىكا چەكلىمىنى ئېلان قىلغاندىن كېيىن ئېلان قىلغان باياناتىدا ، ئېكسپورت كونتروللۇقىنىڭ خەلقئارا سودا قانۇنىغا خىلاپلىق قىلىدىغانلىقىنى تەكىتلىدى ۋە ۋاشىنگتوننىڭ بۇ قەدىمىنى «تېخنىكا زومىگەرلىكىنى قوغداشقا ئۇرۇنۇش» دەپ شەرھىلدى .

خىتاينىڭ ۋاشىنگتوندىكى باش ئەلچىخانىسىنىڭ باياناتچىسى ليۇ پىڭيۇ مۇنداق دېدى: «ئامېرىكا تېخنىكا ساھەسىدىكى كۈچىدىن پايدىلىنىپ تەرەققىي قىلىۋاتقان دۆلەتلەر ۋە يېڭىدىن گۈللىنىۋاتقان بازارلارنى بوغۇپ ، ئۇلارنىڭ تەرەققىياتىغا توسقۇنلۇق قىلىدۇ . ئامېرىكا خىتاي ۋە تەرەققىي قىلىۋاتقان دۆلەتلەرنىڭ مەڭگۈ ئۆزىنىڭ سانائەت زەنجىرى ئاستىدا قېلىشىنى ئۈمىد قىلىدۇ» دېگەن ئىبارىلەرنى ئىشلەتكەن .

دۆلەت قوللىغان سانائەت تەشكىلاتى خىتاي يېرىم ئۆتكۈزگۈچ سانائىتى جەمئىيىتى بۇ ھەقتىكى باياناتىدا ، «ئىختىيارىي» ۋە «كەمسىتىش» دەپ تەسۋىرلىگەن بۇ تەدبىرلەرنىڭ خەلقئارا رىقابەتكە قارشى ئىكەنلىكىنى ئوتتۇرىغا قويدى .

خىتاي ئامېرىكا شىركەتلىرىگە ئېكسپورت كونتروللۇقىغا ئوخشاش جازا يۈرگۈزۈشى مۇمكىن ، ئەمما ھازىرچە بۇنداق يۆنىلىشنىڭ ئالامىتى يوق .

خىتاي ئىشلەپچىقارغۇچىلارنىڭ قانداق ئەگشىدىغانلىقى تېخى ئېنىق ئەمەس . مۆلچەرلىنىشىچە ، شىركەتلەر ھېچ بولمىغاندا قىسقا ۋاقىت ئىچىدە ئامېرىكىنىڭ تەكشۈرۈش تەلپىگە ئاكتىپ جاۋاب قايتۇرۇش ئارقىلىق ئېكسپورت چەكلىمىسىدىن ساقلىنىشقا تىرىشىدىكەن . ئەمەلىيەتتە ، **Naura** تېخنىكا گۇرۇھى پاي بازىرىغا بەرگەن باياناتىدا ئامېرىكىنىڭ بېيجىڭدا تۇرۇشلۇق باش ئەلچىخانىسى خادىملىرى بىلەن دەسلەپكى سۆھبەتنى باشلىغانلىقىنى ئېلان قىلدى .

دۆلەت ئىلكىدىكى شىركەت چاڭجياڭ ئەستە ساقلاش تېخنىكىسى بولسا ، ئۆزىنىڭ ئىشلەپچىقىرىش پائالىيىتىنىڭ خەلقئارالىق بەلگىلىمىگە ئەمەل قىلىدىغانلىقىنى بايان قىلىپ ھەمكارلىققا سىگنال بەردى .

بېيجىڭنىڭ ئىنكاسىنىڭ قانداق بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، ئامېرىكىنىڭ خىتايغا قارشى قوزغىغان «ئۆزەك ئۇرۇشى» نى ئېلان قىلىشى ئىلغار تېخنىكىنىڭ كەلگۈسىدە ئىككى دۆلەت ئوتتۇرىسىدىكى ئىستراتېگىيەلىك رىقابەتنىڭ ئاساسلىق ئالدىنقى سېپى بولىدىغانلىقىنى كۆرسىتىپ بېرىدۇ.

www.taklimakan.biz

